

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Bachelor i idrettsvitenskap

Vårsemesteret 2024

Forfatter: Anne May Svela Sandven

Kandidatnummer: 270044

Veileder: Åge Vigane, Førstelektor

Tittel på oppgaven:

Hvordan opplever brukeren naturen og relasjonen til hjelperne gjennom bruken av Joelette og hvordan opplever hjelperne naturen og de andre deltakerne gjennom bruk av Joelette?

Engelsk tittel:

How does the user experience nature and the relationship with the helpers using Joelette and how do the helpers experience nature and the other participants through using Joelette?

Emneord:
Turvogn
Joelette
Friluftsliv
Fysisk funksjonsnedsettelse

Antall ord: 8715

Antall vedlegg: 4

Stavanger, 13.05.2024

Sammendrag:

Friluftsliv har lenge vært anerkjent for å bidra til positiv generell helse og velvære. Blant de gruppene som deltar i mindre friluftslivsaktiviteter i befolkningen er mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse (St.Meld. 18, (2015-2016)). Regjeringer satser på å øke likestilling og inkludering i følge likeverdsreformen (Barne- Likestillingsdepartementet, 2018). Derfor er det interessant å utforske hvordan tiltakene faktisk samsvarer med intensjonene bak reformene og hvordan de oppleves av enkeltpersoner i samfunnet. Derfor er hensikten med oppgaven å søke innsikt i hvorvidt turvognen fører til rikere naturopplevelse og bedre relasjoner mellom bruker og hjelpere av turvogn.

Kvalitativ metode med semistrukturerte intervju er brukt for å besvare problemstilling. En bruker til å sitte i stol med individuelt intervju og fem hjelpere av å dytte fjellstolen med gruppeintervju deltok i prosjektet. Datamaterialet er analysert ved hjelp av SDI-metoden. Funnene fra de to intervjuene sammenlignes og drøftes i lys av det teoretiske rammeverket som danner grunnlaget for oppgaven.

Funnene viser at bruk av turvognen Joelette kan utvide mulighetene for personer med fysisk funksjonsnedsettelse til å oppleve stranden. Brukeren hadde positive opplevelser av å kunne delta i friluftaktiviteter som bruker ellers ikke ville hatt tilgang til. Til tross for utfordring med å oppleve mestringsfølelse, følte brukeren seg trygg og inkluderte seg selv i fellesskapet på turen. Hjelperne opplevde også positive sider ved å assistere bruker, selv om kommunikasjon kunne være utfordrende. Turvognen bidro til å skape gode relasjoner mellom brukerne og hjelperne, samt å fremme inkludering og felleskap gjennom å få stolen fremover.

Å se på eventuelle barrierer kan hjelpe å forstå hvorfor mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse ikke deltar i friluftsliv. Ved drøfting og diskusjoner om hvordan det oppleves kan være med å bidra til at flere ønsker å drive med friluftsliv. Like muligheter i friluftslivet er ivaretagelse av menneskerettigheter og inkludering (Meld. St.25 (2020-2021)). Oppgaven kan sette lys på hvordan det kan oppleves for enkeltpersoner å delta i tilrettelagt friluftsliv, både hjelpere og bruker av Joelette turvogn.

Innholdsfortegnelse

1)	Innledning	5
2)	Problemstilling	6
3)	Begrepsavklaringer	7
4)	Teori	8
	4.1 Likeverdsreformen	8
	4.2 Stortingsmeldinger om friluftsliv, inkludering og tilrettelegging.	8
	4.3 Inkludering	9
	4.4 Turvognen Joelette.....	10
5)	Metode	12
	5.1 Metodisk tilnærming.....	12
	5.2 Utvalg.....	15
	5.3 Prosedyre	16
	5.4 Datainnsamlingsmetode.....	19
	5.5 Dataanalyse	19
	5.6 Metodiske overveielser	21
	5.7 Forskningsetiske vurderinger	23
6)	Funn	25
	6.1 Hovedfunn.....	25
	6.2 Hvilken grad kan turvognen bidra til en rikere naturopplevelse?.....	27
	6.3 Hvilken grad kan turvognen bidra til gode relasjoner mellom bruker og hjelpere?	28
7)	Diskusjon	30
	7.1 Hvilken grad kan turvognen bidra til en rikere naturopplevelse?.....	30
	7.2 Hvilken grad kan turvognen bidra til gode relasjoner mellom bruker og hjelpere?	32
8)	Konklusjon	34
	8.1 Videre forskning	34
9)	Referanseliste	35
10)	Vedlegg 1 – Intervjuguide	40
11)	Vedlegg 2 – Informasjonsskriv og Samtykkeskjema	42
12)	Vedlegg 3 – Godkjenning av prosjektet fra SIKT	45
13)	Vedlegg 4 – Risikoanalyse	46

Liste over tabeller

Tabell 1.16
Tabell 2.27
Tabell 3.27

Liste over Figurer

Figur 1.10
Figur 2.18
Figur 3.18

1) Innledning

Friluftsliv har lenge vært anerkjent for å fremme generell helse og velvære, med naturopplevelser som gir positive virkninger på både fysisk og psykisk helse. Valg av naturvandring fremfor urbane turer kan forbedre humøret og føre til fysiologiske endringer som økt avslapning og redusert sykdomsrisiko (James et al., 2018, s.1584). I denne oppgaven refereres det til friluftslivsbegrepet slik det defineres i storingsmelding 40: «Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse» (Meld. St.40 (2002-2003), s.84). Det finnes ulike definisjoner av friluftsliv, men denne er valgt på grunn av dens vekt på opphold i naturen, fysisk aktivitet, målsetningen om miljøforandring, samt betydningen av å oppleve naturen.

Selv om friluftsliv er høyt verdsatt, møter personer med fysisk funksjonsnedsettelse ofte hindringer. Disse hindringene kan være fysiske som knyttet til mobilitet og tilgjengelighet (Meld. St.18 (2015-2016), s. 45). Disse hindringene kan inkludere manglende tilrettelagte stier og fasiliteter, psykososiale bekymringer som stigma og manglende bevissthet om muligheter til utfoldelse i friluftslivet (James et al., 2018, s. 1584). Ifølge Verdens Helseorganisasjon (WHO) lever rundt 15 prosent av verdens befolkning funksjonsnedsettelse, som da gjør dem til verdens største minoritet. Gjennom FN konvensjon ønsker de å sikre at personer med funksjonsnedsettelse også har tilgang til arenaer for fritidsaktiviteter (FN-Sambandet, 2019, s.27). Derfor kan det være nødvendig å utvikle kunnskap om hvordan friluftsliv oppleves for mennesker som har utfordringer ovenfor deltakelse i friluftslivet.

I en tid der inkludering er sentralt i samfunnsdebatten, har også regjeringen nylig økt tilskuddet til tiltak for å fremme inkludering (NRK, 2024). Dette understreker nasjonal innsats for å fremme inkludering og deltakelse for alle. Det økende fokuset på likestilling og inkludering, fremheves også i likeverdsreformen som ønsker «Et samfunn med bruk for alle» (Meld. St.25 (2020-2021), s. 5). Det er ti år siden stortingsmelding med et overordnet mål om å øke regelmessig deltakelse i friluftsliv kom, som krever ivaretagelse og tilrettelegging (Meld. St.18 (2015-2016), s.11). Temaet friluftsliv og funksjonsnedsettelse er blitt mer fremtredende, med regjeringens handlingsplan «Norge universelt utformet 2025», som sikter mot universell tilgang til friluftsområder innen 2025 (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009, s. 11).

Derfor er det interessant å se om tiltakene faktisk samsvarer med intensjonene bak reformene og stortingsmeldingene, og om de lever opp til kravene og forventingene. Det kan også være interessant å se på hvordan tiltakene oppleves av enkeltpersoner i samfunnet, spesielt de som trenger mer tilrettelegging. Et tiltak som vokser frem er turvognen Jöelette, ansett som det beste hjelpemiddelet for mobilitet og friluftsliv så langt (Sitski Norway, u.å.). Hvordan kan denne turvognen bidra til å bygge bro mellom gapet på intensjoner og hverdag for rullestolbrukere? Denne oppgaven utforsker om bruk av turvognen kan fremme inkludering og gi nye naturopplevelser for mennesker uten tilgang til strandsonen. Grunnet turvognens krav til hjelpere, vil det også undersøkes hvordan hjelpere opplever bruken av dette hjelpemiddelet. Dermed vil oppgaven svare på problemstillingen presentert under.

2) Problemstilling

«Hvordan opplever brukeren naturen og relasjonen til hjelpere gjennom bruken av turvogn og hvordan opplever hjelpere naturen og de andre deltakerne gjennom bruk av turvogn?»

3) Begrepsavklaringer

3.1 Bruker

Bruker blir i dette prosjektet deltakeren som satt i turvognen under tur.

3.2 Hjelpere

De som deltok på tur med å dytte turvognen,

3.3 Turvogn

Turvognen Joelette, er en vogn med et hjul under. Foran og bak er det håndtak som lar følgepersoner håndtere den for å flytte vognen med person i (Baronio et al., 2017, s. 2).

3.4 Natur

Natur som blir brukt i denne oppgaven er Borestranden og Selestranden som er i strandsonen. Strandsonen er en betegnelse på området 100 meter fra strandlinjen (Gursli-Berg & Reusch, 2023).

3.5 Opplevelse

Opplevelse i denne oppgaven defineres som deltakernes subjektive opplevelse, følelser og tanker knyttet til bruk av turvognen under friluftslivsaktivitet (Teigen, 2020)

3.6 Fysisk funksjonsnedsettelse

I denne oppgaven er fysisk funksjonsnedsettelse henvist til nedsatt bevegelsesfunksjon med definisjonen «tap av eller skade på en kroppsdel eller i en av kroppens funksjoner» (NOU 2005:8, s.21).

4) Teori

Teoridelen av denne oppgaven tar for seg reformer og begrep knyttet til inkludering og tilrettelegging innen friluftsliv. Først vil likeverdsreformen nevnes og har som mål å sikre like muligheter for alle i samfunnet. Videre presenteres relevante stortingsmeldinger som understreker behovet for tilrettelegging og fysisk tilgjengelighet i friluftsliv for personer med funksjonsnedsettelse. Deretter vil begrepet inkludering og dens betydning i friluftsliv begrunnes. Til slutt kommer en presentasjon om turvognen og som et aktivitetshjelpemiddel.

4.1 Likeverdsreformen

Reform kan defineres: «en forandring av de bestående forhold som er, eller er ment til å være, til det bedre» (Gundersen, 2023). Regjeringen har en reform som kalles «Likeverdsreformen» (Meld. St.25 (2020-2021), s. 1.). Her påpeker regjeringen et ønske om et samfunn som sikrer like muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse for alle (Meld. St.25 (2020-2021), s. 9.). Denne var utført i samarbeid med regjeringens strategi «Et samfunn for alle» (Barne- Likestillingsdepartementet, 2018). Strategien viser at det skal settes søkelys på likestilling og like muligheter knyttet til blant annet, utdanning og kultur- og fritidsaktiviteter (Barne- Likestillingsdepartementet, 2018, s. 4). Dette er for ivaretagelse av menneskerettighetene og inkludering (Meld. St.25 (2020-2021), s. 7.). Dette understreker spesifikt behovet for likestilling og tilgjengelighet innen kultur og fritidsaktiviteter, som berører temaet rundt bruk av turvogn for rullestolbrukere i friluftslivet.

4.2 Stortingsmeldinger om friluftsliv, inkludering og tilrettelegging.

Et av de nasjonale målene for friluftsliv som ble fremhevet St.Meld. 8 (1999-2000) er: «Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig» (s. 50). Mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse deltar i mindre grad i friluftslivsaktiviteter enn resten av befolkningen på grunn av mobilitets- og tilgjengelighetsbegrensninger (Meld. St.18 (2015-2016), s. 82). Fysisk tilrettelegging og tilpassede aktiviteter spiller en stor rolle for deres deltakelse (Meld. St.18 (2015-2016), s. 82). Det påpekes også at det kan være kostbart å tilby friluftslivmuligheter til

disse gruppene, men regjeringen må ta hensyn til disse kostnadene for å fremme folkehelsen (Meld. St.18 (2015-2016), s. 83). Blant de nyeste stortingsmeldingene, St. Meld. 15 (2022-2023), vektlegges grønn rettferdighet som et sentralt mål, som innebærer å jevne ut sosiale ulikheter i tilgangen til grønne områder og friluftsliv (Meld. St.15 (2022-2023), s. 39). Dette understreker viktigheten av fysisk tilrettelegging og tilpassede aktiviteter for å sikre like muligheter for alle å delta i friluftsliv, spesielt for personer med fysiske funksjonsnedsettelse.

4.3 Inkludering

Ifølge Unge Funksjonshemmede (2022) trengs ikke mye arbeid for å inkludere mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse i aktiviteter. I friluftsliv betyr inkludering at alle deltakere, uavhengig av bakgrunn eller evner, opplever en følelse av aksept og tilhørighet i fellesskapet (Norsk Friluftsliv, u.å.). Deltakerne viser gjennom handling at de verdsetter mangfoldet blant deltakerne og der på forskjellighet som en ressurs (Statped, 2022). Når man tar med en turvogn på utflukt, erkjenner vi behovet for å tilrettelegge for ulike fysiske evner og behov blant deltakere. Ifølge Statped (2022) består inkluderingsbegrepet av tre dimensjoner; den fysiske/organisatoriske, den sosiale, og den faglige/kulturelle. Den fysiske/organisatoriske dimensjonen handler om hvordan aktiviteten er organisert og tilgjengelig for alle. Å sikre tilgjengelighet til friluftsområder uavhengig av fysiske evner er avgjørende for å oppmuntre til deltakelse i friluftslivet. Dette kan inkludere tilrettelegging av stier, installering av ramper og tilgang til sanitære fasiliteter for å gjøre det mer tilgjengelig for alle (Statped, 2022).

Ved den sosiale dimensjonen handler det om hvorvidt det sosiale miljøet gir alle muligheten til å delta og bygge sosiale bånd. Det innebærer ikke bare å delta i utendørsaktiviteter, men også å engasjere seg sosialt og bygge relasjoner med andre friluftslivsentusiaster. Dette oppnås gjennom organiserte turer, gruppeaktiviteter og felles måltider i naturen, der alle får muligheten til å bidra og føle seg inkludert. Den faglige/kulturelle dimensjonen handler om tilgangen til relevante og meningsfulle læringsmuligheter for alle. Dette innebærer å tilby varierte aktiviteter som appellerer til ulike interesser, uavhengig av erfaring eller bakgrunn (Statped, 2022). Å ta med en turvogn erkjenner behovet for å tilrettelegge for ulike fysiske evner og behov blant deltakere, som er sentralt i målet om å fremme inkludering og deltakelse for alle.

4.4 Turvognen Joelette

Turvognen består av et sete for en person og håndtak for en ledsager for styring og hjelp til dytting og balanse (Baronio et al., 2017, s. 3). Bilde av en turvogn kommer frem i Figur 1. Den håndteres av 1,2 eller 3 personer, avhengig av terreng og trekkraftbehov. Joelette turvogn brukes over hele verden, både på turer i nærområdet, på ekspedisjoner i skog og fjell, terrengløp og maraton (Sitski Norway, u.å.). Den har blitt et viktig verktøy for personer med fysisk funksjonsnedsettelse, da den muliggjør deltakelse i friluftsliv i ulike terreng (Lefavre et al., 2020, s. 1584).

Figur 1. Joelette turvogn., av Sitski Norway u.å.
<https://www.sitski.no/joelette-turvogn>. Gjengitt med tillatelse

Turvognen har fått økt relevans for samfunnet, med flere organisasjoner og grupper som ser dens potensial (O.M. Svenkerud, Personlig kommunikasjon, 22. februar 2024). Den har også blitt godkjent som et aktivitetshjelpemiddel, noe som gjør at mennesker med fysiske funksjonsnedsettelser kan søke støtte for å anskaffe den. Den norske turistforeningen (DNT) har bestilt 8 vogner for å gjøre dem tilgjengelige for allmennheten. De ønsker å gi muligheten til mennesker å være med på organiserte turer gjennom DNT, og gi muligheter til å låne ut turvogn gjennom utlånsordninger. Utlånsordninger fremmer de som et godt alternativ, da gjerne mange får avslag på støtte til aktivitetshjelpemiddel grunnet tom «pott», og en mer effektiv og

bærekraftig utnyttelse av ressurser. Det er også mange som enten ikke har råd eller plass til å skaffe en egen. Og for de som vurderer å søke om støtte, kan prøve ut vognen før man skaffer seg en (H. Adamson, Personlig kommunikasjon, 23. februar 2024). Og som St. Meld. 18 (2015-2016) peker på at utstyrssentraler kan være en suksessfaktor, og som kan være en avgjørende faktor for slike initiativer.

5) Metode

I denne delen blir den metodiske tilnærmingen og forskningsdesignet først presentert. Deretter kommer en beskrivelse av utvalget, rekrutteringsprosessen og prosedyren for datainnsamling som foregikk gjennom intervju. Videre presenteres prosedyren for dataanalyse. Til slutt en gjennomgang av metodiske overveielser, forskningsetiske begrunnelser med godkjennelse fra SIKT, samtykkeskriv og risikoanalyse.

5.1 Metodisk tilnærming

Basert på problemstillingen, som ønsker å avdekke opplevelser hos både bruker og hjelpere i tilknytning til naturopplevelse og relasjoner, ønskes det å hente data om virkeligheten ved hjelp av egne ord. Forskning om Joelette turvogn er begrenset, med lite publisert materiale tilgjengelig. Samtidig med et begrenset antall tilgjengelige vogner og få brukere av den, er det utfordrende og tidskrevende å samle nok informasjon til kvantitativ forskning på emnet. På bakgrunn av dette vil denne oppgaven gjennomføres med kvalitativ metode. Det er en forskningsmetode som prøver å finne detaljerte beskrivelser om temaet som undersøkes. (Tjora, 2021, s. 27). Det å forsøke å komme nært dem man forsker «på», og innhente en data i form av tekst, er målet med denne oppgaven. Det forsøkes å dykke inn i individers tolkninger av fenomen (Tjora, 2021, s. 32).

Til fordel kan kvalitativ tilnærming tillate informantene å utdype sine meninger enn der man i kvantitativ gjerne går bredt med stort utvalg (Sæle & Hallås, 2020, 324). Derfor er kvalitativ metode gunstig i denne sammenheng. I en kvalitativ tilnærming kan man få redegjort informantens holdninger og tanker, og man kan få identifisert temaer som ikke er valgt ut på forhånd (Tjora, 2021, s.37). Ved kvalitativ forskning bruker man vanligvis en eller flere teoretiske tradisjoner som et utgangspunkt for å definere hvilke problemstillinger som er relevante innenfor et spesifikt fagområde (Tjora, 2021, s.39). Teorien på denne studien er bygget opp i forkant, underveis og i etterkant av datainnsamling, som kalles en abduktiv tilnærming (Tjora, 2021, s. 40.). For å finne ut informantenes holdninger og tanker ble semistrukturerte intervju valgt som datainnsamlingsmetode.

5.1.2 Semistrukturert intervju som metode

Semistrukturert Intervju er en mulighet til å gi detaljert og utdypende svar. Metoden inneholder en rekke typer spørsmål og gir muligheten for refleksjon. Denne metoden følger et fenomenologisk perspektiv, der intervjueren prøver å forstå informantens opplevelser, og hvordan informanten reflekterer over dette (Tjora, 2021, s. 128). Noen mener det er avgjørende å ta utgangspunkt i den virkelige verden for å kunne beskrive fenomener, som de er, frem for at verden fremdrives eller manipuleres frem i form av forskjellige eksperimenter (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 284). Når man bruker fenomenologisk tilnærming i kvalitativ forskning betyr det at deltakere av prosjektet har erfaring som gjelder fenomenet forskeren ønsker å forstå (Postholm & Jacobsen, 2018, s.118)

I semistrukturerte intervju, blir det brukt åpne veiledende spørsmål for å oppmuntre til dyptgående, meningsfulle svar basert på deltakernes egne erfaringer. Og ved åpenhet muliggjør man mer presis beskrivelse av et fenomen, slik det presenteres for bevisstheten (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 285). Fenomenologer understreker at det mest vitenskapelige tilnærmingen er å erkjenne den medskapende rollen til subjektivitet i den vitenskapelige prosessen, i stedet for å overse den påskudd av objektivitet (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s. 288). Dette perspektivet er relevant i konteksten av semistrukturerte intervjuer, hvor subjektivitet og deltakernes perspektiver og egne tanker betraktes som sentrale elementer i datainnsamlingen.

Intervjuet er avhengig av en god dialog mellom intervjuer og informant for å få frem refleksjoner og informantens ærlige opplevelse og synspunkt. Det er viktig som intervjuer å komme med bekreftende meldinger, og vise at en lytter, da det er intervjuobjektets oppgave å prate mest mulig. Det kan være krevende å ha samtale lenge dersom den andre parten ikke viser tegn på at han eller hun hører etter (Jacobsen, 2022, s.174). En struktur bestående av 3 momenter er fulgt. Startet med en oppvarmingsrunde for å etablere en komfortabel og avslappet atmosfære mellom informantene og intervjuer. Her unngås vanskelige spørsmål og formålet er å introdusere emnet og å hjelpe deltakeren med å komme i gang. Deretter en runde med refleksjonsspørsmål og selve intervjuguiden. I denne delen blir det oppfordret til å dele tanker, følelser og erfaringer. Og til slutt en avrunding med å lede oppmerksomheten et annet sted enn refleksjonsspørsmålene, og heller på veien videre med prosjektet og informantens betydning for prosjektet. Dette er for å få informanten til å føle at innsatsen de har lagt ned er av betydning (Tjora, 2021, s. 159-162).

I studien ble det gjennomført et individuelt intervju med brukeren og gruppeintervju av hjelperne. Valget om å gjennomføre individuelle intervjuer med brukeren og gruppeintervjuer med hjelperne var basert på flere hensyn. Individuelt intervju ble gjort med bruker siden hun var den eneste som satt i vognen. Og da kunne det gjerne vært ubehagelig å snakke når du var alene med å sitte i vognen. Gruppeintervju på hjelperne er valgt grunnet en mer effektiv datainnsamling og fremmet dialog mellom deltakerne. Styrken med gruppeintervju kan være at for noen kan det være lettere å dele tenker og meninger i en gruppe, i stedet for en til en (Tjora, 2021, s.137-138).

5.1.3 Intervjuguide

Ved intervju som metode kan det være hensiktsmessig å strukturere intervjuene med en intervjuguide. Intervjuguiden gjør at man på forhånd bestemmer oss elementer man ønsker å konsentrere oss om. Kritikkk for dette har vært at man lukker datainnsamlingen, og det motstrider kvalitativ metode. Intervjuguide er valgt for å strukturere intervjuene slik at dataen ikke blir for kompleks, men mulighet til å gå ut av intervjuguiden har blitt gjort for å fremdeles opprettholde stor åpenhet. Det er ønskelig at intervjuet skal åpne for muligheten til å selv ta opp temaer (Jacobsen, 2022, 2. 166-167). Intervjuguiden ble utviklet parallelt med gjennomgang av teori og forskningsspørsmål. Intervjuguiden ble tilpasset til problemstillingen og det ønskede formålet med studien.

I kvalitativ forskning kan teorier være til hjelp ved å formulere spørsmål i en intervjuguide, men lar analysen være mindre preget av dette og man forholder oss til en teoretisk åpenhet (Tjora, 2021, s.43). Åpne og ikke-ledende spørsmål ble benyttet for å oppfordre til dypere og mer meningsfulle svar basert på deltakernes egne erfaringer. Det er brukt oppfølgingsspørsmål dersom informantene svarer veldig generelt, og de blir bedt om å fortelle med egne ord, og ikke bare svare ja/nei (Tjora, 2021, s. 178). Intervjuguiden blir i hovedsak benyttet for at dersom temaene ikke berøres er intervjuguiden med å sørge for at de blir tatt opp, og intervjuet blir kvalitativt så lenge informantene kan svare med egne ord (Jacobsen, 2022, s. 167-168). Intervjuguiden ble jevnlig delt med veilederen for tilbakemelding. Intervjuguiden finnes under Vedlegg 1.

5.2 Utvalg

I kvalitativ forskning er det som regel lite utvalg, for å ha muligheten til å gå i dybden (Tjora, 2021, s. 47). I denne studien er det avgrenset til lite utvalg på grunn av tid og ressurser. Dermed bestod utvalget av seks deltakere. En bruker som satt i turvogn (bruker), og fem hjelpere (H 1,2,3,4,5). Ingen av informantene hadde hverken sett eller vært på tur med en turvogn før. Utvalget av hjelpere har svart at de minst er ute på tur >5 ganger i måneden, som vil være av korte og lange gåturer. Alle informantene er kvinner i alderen 20-60 år. Hjelperne ble tatt med på bakgrunn av at de ønsket å delta i prosjektet. Hjelperne hadde liten eller ingen kjennskap til bruker før tur. For å delta på prosjektet var deltakerne nødt til å fylle noen inklusjonskriterier, disse kriteriene er laget basert på prosjektets hensikt og problemstilling (Jacobsen, 2022, s. 193). Når man forsker med en fenomenologisk tilnærming, er det lurt at deltakerne velges ut fra samme kontekst og kriterier (Postholm & Jacobsen, 2021, s.126). I den forbindelse for at det skulle være lik erfaring med samme hendelse, var det ønskelig at alle deltakerne var med på samme tur. Inklusjonskriterier er presentert i Tabell 1.

Tabell 1. Inklusjonskriterier på utvalg

	Hjelpere	Bruker
Inklusjonskriterier	Er tilstrekkelig fysisk sterke til å kunne bidra til å dytte turvogn.	Bruker rullestol ved forflytning utendørs. Kan gå korte distanser innendørs.
	Har anledning til å delta på gitt dato	Har anledning til å delta på gitt dato.
	Har klær og sko til å ulendt terreng og vær.	Har klær til å være ute i.
	Ønsker å delta på intervju i etterkant	Ønsker å delta på intervju i etterkant
	Må kunne snakke norsk	Må kunne snakke norsk
	Gi informert samtykke	Gi informert samtykke

5.2.1 Rekruttering

Rekruttering av hjelpere foregikk ved at forfatter tok kontakt med ulike organisasjoner og idrettslag i regionen gjennom e-post, om det var ønskelig å være med på prosjektet. Der var informasjonsskriv (Vedlegg 2) lagt ved som vedlegg. Med ingen svar og vanskeligheter med å samle stor nok gruppe, ble informasjonsskriv og forespørsel sendt til bekjente personer av forfatter. Her ble melding sendt på sosiale medier med informasjonsskriv. Det ble samlet sammen en gruppe på fire hjelpere. Dagen før planlagt tur opplevde forfatteren at flere trakk seg fra prosjektet. En person kunne ikke delta på grunn av jobb, mens en annen måtte trekke seg på grunn av en skade og dermed ikke oppfylte inklusjonskriteriene. Derfor måtte forfatter finne flere deltakere for å kunne gjennomføre prosjektet. Dermed kontaktet forfatter en annen bekjent som mulig kunne være interessert. Vedkommende svarte raskt positivt og foreslo om flere familiemedlemmer kunne være med. Disse oppfylte inklusjonskriteriene og ble med.

Bruker ble rekruttert ved aller først kontakt direkte gjennom sosiale medier. Forfatter sendte en melding med informasjonsskriv som vedlegg (Vedlegg 2). Forfatter hadde tidligere tenkt seg ut henne på bakgrunn av at hun har vært aktiv for rullestolbrukeres rettigheter. Forfatter fant navnet hennes på internett, men hadde ingen personlig kjennskap til henne. Informanten svarte raskt ja og syntes det virket spennende å delta på prosjektet.

5.3 Prosedyre

5.3.1 Organisering av tur

Ved kontakt med 6 kvinner som ønsket å være med på tur og delta på intervju, ble det avtalt turtidspunkt. I forkant av turen ble det sendt ut en melding til hjelperne med påminnelse om å inkludere brukeren på turen. Turvogn var lånt fra Beitostølen Helseportssenter. Det var ønskelig med flere turer, men det var for tidkrevende å få nok hjelpere. Turen ble gjennomført på Borestranden som er en del av Jærstrendene. Dette ble valgt på bakgrunn av ønske fra bruker og at forfatter er kjent med området. Turbeskrivelse er presentert under avsnitt 5.3.3. Jærstrendene har en stor verdi for lokal- og regional befolkning, også bruker. Dette er et sted som bruker ikke har besøkt på 22 år grunnet behov for rullestol. Årlig kommer det rundt 1 million besøk på Jærstrendene, og er et spesielt område i Norge pga. det er her vi finne de lengste sandstrendene (Fylkesmannen i Rogaland, 2018, s. 5). Område, tid på året, nedbørmengde, vind og temperatur vil være faktorer som kan påvirke informanters opplevelse.

5.3.2 Forfatters rolle under tur

Forfatter var med som det Tjora (2021) beskriver som observerende deltaker, som vil si at jeg var med på turen som deltaker og at informantene vet om det (s. 68). Forfatter tok minimal rolle i diskusjoner om retningsvalg og beslutninger undervegs. Forfatter var med som hjelper på forskjellige tidspunkt i løpet av turen. Det var gjort en risikoanalyse (vedlegg 4), der risikoene for tur var gjennomtenkt. Styring fra forfatter var basert på gruppens evne og alvoret i situasjonen. Ved gode motiverte og evner trengte ikke forfatter være styrende. Imidlertid, i tilfelle farer, kan forfatter ta mer styring. Dersom gruppen fungerer godt sammen, blir forfatters rolle som turlleder mindre synlig. (Vikene, 2015, s. 4.) Forfatter har erfaring med turlledelse i friluftsliv fra Idrettsvitenskap studiet på Universitetet i Stavanger, og godkjent sommerturlleder i Den norske turistforeningen.

5.3.3 Turbeskrivelse

Dato: 16. mars 2024

Tid brukt 1,5t.

Lengde: 4 km

Temp: 4-5°

Nedbør: Ingen

Vind: 0-5 m/s

Beskrivelse av løype: Turen startet ved Selestranden parkering. Deretter forflyttet vi oss sørover mot Bore stranden. For å komme til Bore stranden måtte vi gå over Seleelven, over en hengebru, for deretter forflytte oss på stranden mot Bore. Tok opp til Borestranda Parkering og gikk grusveien tilbake til Selestranden Parkering. Turbeskrivelse er vist i Figur 2. Terrenget var preget av grus, gress, sand og stein og kupert terreng. Der vi gikk opp mot Borestranden parkering var det stigning, ellers var det mer eller mindre flatt terreng. Turen bestod i at fem av informantene dyttet turvognen og en informant satt i. Bilde av gruppen er vist i Figur 3.

Figur 2 Inklusjons kriterier på utvalg 2.
Løypebeskrivelse 22. April 2024

Figur 3. Tur med Joelette, Selestranda 16. mars 2024

5.3.4 Gjennomføring av intervju

Etter tur ble individuelt intervju gjennomført 24 timer senere hjemme hos brukeren, da dette var det eneste tidspunktet som passer for bruker. Gruppeintervju ble gjennomført 48 timer etter turen, det eneste tidspunktet som passet for alle hjelperne samtidig. Denne konteksten kan være av påvirkning, f.eks. at ved sent på dagen kan være av betydning hvordan informantenes konsentrasjon opptrer. Men viktigst av alt var at begge intervjuene var gjennomført i mest mulig lik tid etter tur. Og alle var klar over når intervjuet skulle ta sted. Her fikk alle informantene muligheten til å planlegge og gjennomtenke synspunkter (Jacobsen, 2022, s.253). Fysisk intervju var ønskelig, men gruppeintervjuet måtte gjennomføres via Teams på grunn av alle hjelperne hadde ikke mulighet å delta fysisk samtidig. Digitalt intervju fungerer som et godt alternativ for fysisk ansikt-til-ansikt-intervju (Jacobsen, 2022, s. 163). Tre av hjelperne satt sammen, og intervjuer pluss en hjelper satt sammen, og en informant alene. Ved intervjuets start ble deltakerne informert om tema og deres rettigheter, samt at intervjuet ville bli tatt opp med Nettskjema Diktafon app. Individuelt intervju varte i 30 min og gruppeintervjuet varte i 45 min. Alle deltakerne ble informert om at dersom de ønsket kunne de kontakte meg i etterkant på epost eller telefon.

5.4 Datainnsamlingsmetode

Data som er presentert gjort ut fra data fra intervju; et individuelt intervju og et gruppeintervju. Lydopptak er gjort gjennom «nettskjema-Diktafon» App via min telefon, og filene ble i etterkant overført via den nettbaserte skjemaløsningen nettskjema.no. Lydopptak er gjort for å sikre at alt som blir sagt blir husket, og at i intervjusituasjonen kan en fokusere mer på deltakerne som snakker (Jacobsen, 2022, s.254).

5.5 Dataanalyse

Her utforskes prosessen med å bearbeide og analysere innsamlet data fra intervjuene. Stegene som er gjennomført er transkribering av lydfiler, bruk av stegvis-deduktiv-induktiv metode (SDI – metoden), utvikling av empirinære koder og kodeinndeling i grupper, for så komme frem hovedtema. Undervegs er også notering av empirisk-analytiske referansepunkter gjennomført.

5.5.1 Transkribering

Etter innhenting av data og forfatter har intervju på lydfil, var første steget å starte med transkribering. Her ble tale omgjort til tekst med fokus på å skrive direkte om fra sitater. Transkripsjonen ble oversatt til bokmål. Dersom informantene brukte veldig tydelige dialektord, ble disse tatt til vurdering under oversettelse til bokmål. Tjora (2021) peker på at det kan være viktig å være observant på spesielle dialektord som kan ha en særegen betydning (s.186). I et intervju skjer et samspill mellom intervjueren og den som blir intervjuet. Når intervjuet blir transkribert, blir samtalen omformet direkte til tekst (Kvale & Brinkmann, 2019, s.204). Det kan gjerne også være fordel med at transkriberer er med i analysen, der transkriberer kan huske kroppsspråk og uttrykk som var i intervjusituasjonen (Tjora, 2021, s. 185). Etter transkribering ble hovedinntrykket forfatter satt igjen med notert ned.

5.5.2 Gjennomføring av analyse

Etter transkripsjon startet analyseprosessen. Ved analyse av dataen ble stegvis-deduktiv induktiv metoden, også kalt SDI metoden brukt. Med denne metoden jobbes det i etapper fra rådata til konsepter eller teorier. Da jobber man hele tiden både induktivt, ved å gå ut ifra data mot teori, og deduktivt ved at jevnlig sjekker mer teoretiske sider til empirien (Tjora, 2021, s.20). SDI – metoden er en abduktiv tilnærming, som begynner fra empirien, men hvor teorier og perspektiv har en rolle enten før start eller i løpet av prosessen (Tjora, 2021, s. 40). Først ble transkripsjonen gjort om til empirinære koder, som skal gjenfortelle rådataen uten påvirkning fra teori eller egne tanker (Tjora, 2021, s. 219). Det ble laget koder av all transkripsjon for så å heller ta bort irrelevante etter hvert. Mange koder antyder grundig koding og dermed bevaring av empirisk innhold (Tjora, 2021, s.220). Etter koding var målet å sitte igjen med det viktigste som var sagt, men redusert volumet på innholdet. Etter å ha tatt med alt som kunne være relevant, var det 232 empiri nære koder av transkripsjonen.

Neste steg var subtemagruppering, hvor kodene ble gruppert tematisk for å forme en mer strukturell analyse, hvor irrelevante koder ble lagt i en restgruppe. Da var kodene fordelt i 52 subtemaer. Deretter ble subtemaene fordelt inn i lignende hovedtema. Følgende hovedtema viste seg frem i datamaterialet fra brukeren: (1) Turvognen og relasjon til seg selv, (2) naturopplevelse, (3) interaksjoner med turmedlemmer og (4) organisering av tur med turvogn. Følgende tema viste seg frem i datamaterialet fra hjelperne: (5) Naturopplevelse (6) Relasjon til deg selv, (7) Interaksjoner med turmedlemmer og (8) Organisering og planlegging. Da disse

ble opprettet, ble det valgt ut kodegrupper som fantes mest gjennomgående i datamaterialet: (2) naturopplevelse (3) interaksjoner med turmedlemmer, (5) Naturopplevelse og (7) Interaksjoner med turmedlemmer. Noen subtema og hovedtema måtte velges bort på grunn av for omfattende datamateriale.

For å sikre at viktig data ikke var glemt, ble transkripsjonen og alle koder gjennomgått. Datamaterialet fra bruker og hjelpere er adskilt grunnet deres ulike roller og erfaringer. Denne tilnærmingen gir muligheten til å tydelig skille mellom de forskjellige perspektivene og erfaringene til hver gruppe. Undervegs ble mer empirisk analytiske referansepunkter notert ned, som utløser analytiske ideer, som Tjora (2021) forklarer «et utsagn som antyder relevante analytiske eller konseptuelle retninger» (Tjora, 2021, s. 226). Dette er for å sikre at når slike referansepunkter oppstår tidlig i arbeidet og trygg på at ideer som har oppstått under analysen er tatt vare på (Tjora, s. 228). Dette menes med at dersom forfatter finner gode sitater som starter diskusjon, noteres de ned. Dette er for å ikke miste god analyse i et stort datamateriale. Notering er gjort både under transkribering, koding og gruppering i subtema og hovedtema.

5.6 Metodiske overveielser

«Forskerens forforståelse, blant annet formet av personlig bakgrunn, erfaring og politiske syn, vil kunne påvirke hvordan man former prosjekter med hensyn til tema, metode, valg av teori og analyse» (Tjora, 2021, s.28). Denne påstanden reflekterer betydningen av å være bevisst på forskerens forforståelse og hvordan den kan påvirke forskningsprosessen. Når man velger intervju som metode og kun analyserer data basert på informantenes sitater, kan forfatterens egne synspunkter legges mer til side. Dette skyldes at intervjuer legge mer vekt på informantens livsverden og ståsted. På den andre siden, under observasjon, kan forfatterens egne synspunkter være mer fremtredende og kan fargelegge observasjonene, på grunn av forfatterens personlige synspunkter og erfaringer (Tjora, 2021, s. 128). Forfatter personlig forståelse kan påvirke analysen, imidlertid er det valgt å tydeliggjøre skillet mellom data og analysen. Derfor er funn og diskusjonsdel plassert separat for å minske denne påvirkningen.

Når man prøver å generalisere fra et utvalg til en større populasjon i kvalitative studier, må vi erkjenne at fullstendig representativt utvalg er vanskelig å oppnå. Man kan bare argumentere for, men ikke garantere, at vårt utvalg er representativt. Der er mer hensiktsmessig å moderere generaliseringen og anerkjenne at funn i kvalitative studier kan ha gyldighet i ulike sammenhenger, men med klare begrensninger for generalisering (Jacobsen, 2022, s. 257). Grunnet oppgavens fenomenologiske tilnærming, fokuseres det på opplevelser av fenomener og situasjoner (Brinkmann & Tangaard, 2015, s. 286). Å generalisere funnene kan være vanskelig, da andre individer utenfor kan ha ulike oppfatninger. Ved å kun ha én bruker av turvognen, betrakter vi dette som en unik individuell opplevelse som gir innsikt i denne personen opplevelse med turvognen. Men bør bemerkes at dette alene ikke kan generalisere til alle brukere av turvognen. Det kan likevel være et utgangspunkt for å forstå mulige utfordringer og muligheter for andre brukere av turvognen.

Det er også viktig å være kritisk til generaliserbarheten når man vurderer sammenhengen mellom utvalg og undersøkelse, spesielt når utvalget er begrenset av forskerens tilgang til informanter, som ble påpekt i denne oppgaven. Det utfordrende å skaffe tilstrekkelig antall informanter til oppgaven, og var derfor mindre selektiv når det gjaldt hvem som ble inkludert. Dette førte til mindre definerte inklusjonskriterier på grunn av begrenset tilgang til informanter. Dette førte til en mer fleksibel tilnærming, der målet primært var å sikre et tilstrekkelig antall deltakere. Tilnærmingen kan sammenlignes med bruk av snøballmetoden (Jacobsen, 2022, s. 197) Dette viste seg frem da den ene hjelperen valgte å delta, ble det foreslått av hjelper å inkludere hennes søster og mor. For å øke relevansen utover analysen av egne data, ble funn sammenlignet med tidligere forskning og teorier, noe som bidrar til å bedre gyldighet og generalisering gjennom konseptuell generalisering (Tjora, 2022, s. 271).

Intervju kan skape en spesielt atmosfære der deltakerne føler seg fri til å uttrykke sine innerste tanker og meninger, noe som kan bidra til å tydeliggjøre disse gjennom samtale (Tjora, 2021, s.165). Reliabilitet, som handler om pålitelighet og intern logikk gjennom forskningen, understøttes av SDI-modellen, som setter tydelige krav gjennom hele prosessen (Tjora, 2021, s.258). Når det gjelder validitet, eller gyldighet, kan ulike former vurderes. For eksempel fokuserer vi på kommunikativ gyldighet, der vi søker støtte i tidligere studier eller lignende litteratur for å styrke validiteten (Tjora, 2021, s. 259). På grunn av begrensede studier, har forfatter direkte gått til produsent av turvogn samt sammenligninger med tidligere beslektede studier for å innhente informasjon. En svakhet med oppgaven kan oppstå gjennom et «ansikt-

til-ansikt»-intervju, som kan ha ført med sterk «intervuereffekt». Dette kan resultere i at deltakernes svar blir påvirket av hva de tror er intervjuers forventinger, noe som kan redusere dataens troverdighet. Samtidig kan kjennskapet mellom deltakerne og intervjueren føre til sosial bias, der deltakerne ønsker å fremstå på en bestemt måte. Til tross for at det er vanskelig å kontrollere fullstendig for disse effektene, er det viktig å diskutere dem (Jacobsen, 2022, s. 251-252).

5.7 Forskningsetiske vurderinger

Etisk sans bør ligge til grunn i all forskning, og prinsipper som tillit, konfidensialitet, respekt og gjensidighet må gjennomgå hele prosjektet og forholdet til informantene (Tjora, 2021, s.53). Forskere har en plikt til å ivareta informantenes integritet og sørge for at de er informert om prosjektets formål og konsekvenser (Jacobsen, 2022, s.49). Informasjonsskriv og informert samtykke (Vedlegg 2) ble gitt til deltakerne før prosjektets start i tråd med retningslinjene fra De nasjonale forskningsetiske komite (NESH). Prosjektet ble meldt inn til SIKT, tidligere NSD, før oppstart, og godkjenning fra SIKT (Vedlegg 3) ble innhentet (SIKT, 2022). Deltakerne ble gjort kjent med sin rett til å trekke seg uten konsekvenser. En risikoanalyse ble utført for å minimere eventuelle ubehag eller fare for deltakerne (Vedlegg 4).

Kildehenvisningene følger APA 7-stilen for å sikre redelighet og lette leserens å finne hvor informasjonen er hentet (Redaksjonen for norsk APA-stil, 2022). Anbefalinger fra Universitetet i Stavanger (2023) og NESH (2023) er fulgt, og kun fagfellevurderte artikler er inkludert for å sikre kildenes troverdighet (Utdanningsforskning, 2016). På grunn av begrenset tilgjengelighet av dokumentert materiale om turvognen, ble den eneste forhandleren i Norge kontakten direkte. Gjennom en telefonsamtale med lederen av Sitski Norway (u.å.) ble det innhentet nødvendig innsikt og detaljer om turvognen for å sikre informasjonen nøyaktighet og grundighet. For å ivareta etisk praksis ble deltakerne informert om studiens hensikt, da temaet kan vekke personlige følelser. Forsøk på upartiskhet gjennom prosjektet ble gjort ved forsøk på å holde datainnsamlingen og analysen objektiv, uten påvirkning fra forskerens egne meninger eller overbevisninger (Tjora, 2021, s.55). Under intervjuene, som er tiden som inneholder mest dialog gjennom prosjektet, var det viktig å skape en behagelig atmosfære for å unngå ubehag for deltakerne under og etter intervjuet. Dette for å minimalisere intervjuets påvirkning på svarene til deltakerne, men også for å unngå ubehag (Jacobsen, 2022, s.251).

Kvaliteten på de semistrukturerte intervjuene hviler ifølge Tjora (2021) på tillitten mellom forskeren og informantene, spesielt når sensitive tema berøres. For å oppnå tillit hos informantene tillater intervjuer svar utenfor den konteksten det intervjues om (Tjora, 2021, s.130). Under intervjuprosessen var det fokus på å møte deltakerne med vennlighet, åpenhet og nysgjerrighet for å frembringe genuine svar (Jacobsen, 2022, s. 251). Ved å bruke lydopptak under intervjuet sikres den fulle rådataen som kan være mer pålitelig enn notater som kan bli påvirket av intervjuerens subjektivitet og noteringsevne (Jacobsen, 2022, s.254). Lydopptakene ble gjort med Nettskjema diktafon app, som ble godkjent av SIKT for sikker lagring av lydfile. For å ivareta anonymiteten til deltakerne, ble ingen navn brukt, kun hjelpenavn som H1, H2 osv. Etiske hensyn ble også tatt under transkripsjonen ved å fjerne gjenkjennbare data (Kvale & Brinkmann, 2021, s.231).

6) Funn

I denne delen vil det først presenteres hovedfunn fra både brukeren og hjelperne. Deretter vil det presenteres en oversikt over hovedtema, subtemaer og sitater fra bruker i Tabell 2. og tilsvarende for hjelperne i Tabell 3. Deretter vil det bli forsøkt å besvare to spørsmål som har blitt formulert ut fra problemstilling.

6.1 Hovedfunn

Turvognen utvidet brukers geografiske friluftslivsmuligheter samtidig som det ga bruker muligheten til å tilbringe tid på stranden og forflytte seg nær sjøen slik bruker fikk høre bølgene. Bruker kjente seg kald noen ganger, men det gikk ikke på bekostning av den positive opplevelsen, som var at bruker ble glad. Det var begrenset mestringsfølelse hos bruker der følelsen bestod av at bruker kjente seg passiv ved å ikke delta fysisk. Bruker hadde en følelse av trygghet og at hjelperne ivaretok bruker under turen, dette var blant annet fordi hjelperne spurte flere ganger om hvordan bruker hadde det undervegs. Bruker hadde en følelse av at bruker bidro til fellesskapet med å prate med alle hjelperne under tur.

Hjelperne sitter igjen med positive opplevelser av å delta på tur med turvognen på bakgrunn av at de hjalp bruker med å oppleve naturen. Det ble satt pris på den nye innsikten og perspektivet dette ga hjelperne. Naturopplevelsen til hjelperne var farget av at fokuset ikke var på hjelperne selv, med det at de fikk vognen frem og gi bruker en god opplevelse. Det ble opplevd at samarbeid og kommunikasjon var avgjørende for å mestre å få frem vognen, spesielt på krevende og bratte partier, samt dersom store stener kom i veien. Fellesskapsfølelse oppsto blant hjelperne, både på bakgrunn av felles oppgave om å få vognen frem, i tillegg til at alle hjelperne inkludert bruker var imøtekommende og interesserte med en atmosfære der alle pratet med alle. Det var vanskelig å prate til enhver tid, både på grunn av plasseringen rundt vognen som gjorde det vanskelig å høre andre hjelperne på grunn av lyden av bølger og vind, samt at det kunne være krevende å prate når hjelperne var for slitne. Hjelperne ble positivt overrasket over hvor allsidig turvognen var, da den klarte å passere utfordrende terreng som bratte områder hvor vognen sank dypt ned i sanden.

Tabell 5. Oversikt over hovedtema, subtema og sitater tilhørende subtema for bruker

Hovedtema	Subtema	Sitater
Naturopplevelse	Gjenoppleve sjøen	«Det var altså rett og slett herlig å sjå sjøen igjen» «Bare det å se sjøen og høre bølgene. Det var deilig. Det var en fantastisk opplevelse» «At sjøen var fin hadde alt å si» «Rett og slett vær nær sjøen i to timer liksom, Helt deilig var det»
	Gode følelser	«Det var veldig gøy, men det var kaldt.» «Jeg har jo blitt glad av det. Det har jeg. Veldig glad av det. Og at jeg har fått lov til å være med å få gjort det, det har jeg» «Jeg syntes det var gøy å bli spurt»
	Mestring	«Jeg bare satt oppå der» «Jeg gjorde jo ikke så mye»
Interaksjoner med turmedlemmer	Kommunikasjon	«Alle byttet og rullerte på dyttingen undervegs når de trengte» «De kjente jo selv at noen ble slitne, så jeg trengte ikke si noe» «Jeg følte jeg snakket med alle, det gjorde jeg, jeg må ha med meg hva som skjer»
	Inkludering	«Følget var kanongodt (...) Det var jo ingenting negativt. I det hele tatt. «Det var en god gjeng som hadde blitt satt sammen»
	Opplevde trygghet	«Jeg følte meg som kongen på haugen, jeg satt så godt.» «Følte meg så godt festet» «Jeg følte meg helt trygg oppi der (...) det var av og til når vi var i sanden, der den vippet litt på sidene».

Tabell 4. Oversikt over hovedtema, subtema og sitater tilhørende subtema for hjelpere 1, 2, 3, 4, 5

Hovedtema	Subtema	Sitater
Naturopplevelse	Ny naturopplevelse	H3: «Jeg så på naturen og på turen med litt andre øyner, for gjennom henne på en måte at hun ikke hadde sett.. eller vært på stranden på så lenge, så da ble det litt sønn øyvekker, at.. Oi! det var veldig fint» H2: «Jeg vil jo si at jeg opplever det likt, med flott, flotte natur, men du må jo tenke på en annen ting, som du ikke tenker på når du går på tur uten turvoggen» H1: «Vi kan få nye opplevelser og oppleve naturen på en annen måte, gjennom å hjelpe andre som ikke har muligheten til det, med mindre de får hjelp av oss på en måte. Og sånne hjelpemidler som nettopp turvoggen er. Den krever jo at det er noen andre også som er med å hjelpe til (...) Det er jo rart å si det, men det er jo på en måte en «wake up call».
	Mindre fokus på omgivelser	H4: «Litt annerledes fokus på det som skjer med stolen og det som skjer der. Jeg har ikke like mye fokus på det som skjer rundt. Jeg føler ikke at jeg har sett så mye på naturen mens jeg gikk». H5: «Jeg tenkte ikke så mye på meg selv og naturen, det var egentlig mest få frem stolen og hjelpe hun, at hun får en god opplevelse».
	Mestring	H1: «Jeg tenker med engang på jeg tror alle tenker på det samme, når vi skulle opp til Bore så tenkte jeg at dette går faen aldri. Det gikk jo som en drøm, det gikk jo overraskende bra. Jeg ble helt sjokket» H4: «Jeg kjente bare på hvor mye sanden, holdt oss igjen da. Og bare hvor tungt det var. Så når det begynte bare litt på bakken, så var det sønn oi.. Så kjørte vi bare på, og så gikk det. H1: «Jeg var faktisk sylsvett opp heile den bakken der. For vi sank jo skikkelig. Men det var god trening».
Interaksjoner med turmedlemmer	Kommunikasjon	H3: «Det er lettere i pausene, for når vi går så er det jo litt sønn at de som går fremme, det er litt vanskelig å ha en samtale, fordi du kan ikke drive å snu deg bak hele tiden, du må jo se hvor du går (...) så det er litt vanskelig å kommunisere med den som sitter i stolen» H1: «Vi så jo flere ganger hvor viktig det var å samarbeide og kommunisere. Så hvis det kom noen hinder i veien, så var det jo greit hvis de foran ga beskjed til de bak. I og med at hjulet er plassert den personen som går bak (...) og det der med vektfordelingen, spesielt på brua. Så måtte jeg si at Oj, vi må gå litt senere nå. For at jeg syntes det var ubehagelig, og da var det jo veldig greit å kommunisere det» H4: «Det er jo litt slik, at Alle har jo ansvar for seg selv, og kjenne etter, og dersom en er sliten og faktisk si i fra og det var jo flere som gjorde det, så jeg opplevde at det var trygt å si ifra når en trengte en pause»
	Inkludering	H5: «Jeg kjente ikke noen av dere, så det var et veldig inkluderende miljø. Når du har en sønn ting, du jobber for et felles mål, så blir det veldig inkluderende» H3: «Og så synes jeg det var passelig størrelse på gruppa. Antall personer(...) og passelig størrelse at det gikk å ha en samtale. At alle snakket sammen slik som på grusveien» H2: «Jeg synes det var veldig lett å snakke med henne. Det var veldig naturlig. Og det var jo ikke en selvfølge. Hun ga jo mye av seg selv når hun satt i stolen og var veldig ærlig på ting. Hun deltok i samtaler».
	Fellesskapsfølelse	H4: «Vi skapte jo et fellesskap når vi alle jobbet sammen for å hjelpe henne, å få henne med på tur. Og i tillegg var hun med på det fellesskapet. Jeg følte jo selv om vi var de som hjalp henne, så var hun med oss og var med i fellesskapet i sammen med oss» H3: «Jeg følte at vi hadde en veldig viktig rolle alle sammen, for det hadde jo ikke gått uten noen. Alle gjorde noe viktig, og m og om du gikk fremme, i midten eller bak så var du helt avhengig av at vi var der, og at vi kom oss fremover» H2: «Alle var så like og ingen var helt stille (...) alle snakket med alle og alle lo og alle spurte hverandre (...) vi hadde det kjekt sammen, og at vi hadde en felles oppgave».

6.2 Hvilken grad kan turvognen bidra til en rikere naturopplevelse?

Opphold i naturen har alltid vært noe brukeren har satt pris på, helt siden barndommen. I dagens situasjon påpeker bruker at hun blir hindret i å oppholde seg i naturen slik bruker ønsker på grunn av behovet for rullestol. Bruker har tidligere erfart at steder som er ment å være tilrettelagt for rullestol, har for bratte bakker, noe som resulterer i at rullestolen bare spinner uten å bevege seg fremover. Bruker ønsker seg flere muligheter til å oppholde seg utendørs, og skulle ønske det var enda flere muligheter for bruker enn det det er i dag. Bruker påpeker at de rullestolene bruker har hjemme og som er ment for terreng fungerer ikke i sand. Bruker påpeker at opplevelsen av å være på tur med turvogn har gjort henne glad, både under og i etterkant.

Bruker fremhever det å være tilbake på stranden etter 22 år, er takket være turvognen. Ved en senere anledning nevner bruker at muligheten til å sitte nært sjøen, samt bruke hørselen til å høre bølgene i 2 timer ga henne glede som varte i flere timer etter tur. Bruker forklarte at hun hadde på seg flere lag med klær og trodde at det skulle holde, men likevel følte seg kald. Turen med turvognen har gjort at bruker ser for seg flere steder i landet som er mulig ved hjelp av turvognen og hjelpere. Ved spørsmål om hvordan turvognen har bidratt til at brukeren har opplevd mestring, uttrykket bruker usikkerhet rundt å svare ved å tenke lenge og kalle det noen dumme spørsmål. Bruker uttrykket at hun bare satt oppå der og gjorde ingenting, noe som viser at bruker ikke hadde noen mestringsfølelse å relatere til.

Flere av hjelperne sine forventninger i forkant av tur med vognen, hadde bekymret flere av dem i forkant, men turvognens fremkommelighet på turen hadde overasket dem positivt. Faktorer som ble beskrevet av H4 og som gjorde det mulig å håndtere utfordrende partier som bakker med tung sand, inkluderte den positive holdningen og pågangsmotet i gruppen. Den positive holdningen ble tydeliggjort ved å vise utad at situasjonen var håndterbar, uten å uttrykke tvil eller pessimisme. Flere uttaler seg om at fokuset på turen var å gjøre det til en fin opplevelse for bruker som satt i turvognen og at det gir en god følelse å hjelpe andre. Tur med turvognen har fått flere til å innse hvor godt hjelperne egentlig har det, og peker på at mange av hjelperne tar det for gitt at de kan oppsøke naturen akkurat når de ønsker selv. H2 ønsket å få frem at de naturopplevelsen de kan få av tur med turvogn, er at de da kan sette enda mer pris på å være mer til stede i naturen.

6.3 Hvilken grad kan turvognen bidra til gode relasjoner mellom bruker og hjelpere?

Brukerens opplevelse av deltakelsen og rollen er preget av følelsen av å ha bidratt positivt ved å engasjere seg i samtaler med hele turfølget. Dette anses som en selvfølge for bruker, gitt brukers beskrevne nysgjerrighet. Bruker påpeker at hun har lært seg tidlig å være med mange ukjente på sykehus og bruker synes at man er nødt til å snakke med mennesker for å bli kjent med dem. Brukeren satte pris på å slippe å være involvert i rulleringen og justeringen av når og hvor hjelperne skulle dytte. Brukeren peket flere ganger på at hjelperne som var med og hvordan de interaksjonene fungerte positivt. Følelsen av inkludering stammet fra at det var en god gjeng som hadde blitt satt sammen der alt klaffet og alt fungerte. Bruker fikk også låne klær av andre hjelpere som ikke trengte sine egne.

Bruker påpeker med at når det kommer til hjelperne som deltok på turen, var det ikke noe negativt å si. Da veivalg skulle tas, følte brukeren seg inkludert i beslutningsprosesser ved at bruker fikk komme med ønsker og forslag. Et tidspunkt bruker følte at hennes ønsker ble imøtekommet, var rett før turen startet, da valget om hvilken strand ble tatt, og hun fikk ønske oppfylt ved å gå mot Borestranden. Samtidig understreket brukeren at det ikke var altfor krevende å delta i diskusjonen om rutevalg videre på tur, da bruker mente at turvognen kun kunne bevege seg der gruppen faktisk gikk. Bruker sitter igjen med en opplevelse av at hjelperne ikke så ut til å slite opp den bratteste bakken på stranden, og at det gikk bra å komme opp på bakgrunn av at alle ga et ekstra gir.

Deltakerne på turen nøt det sosiale samværet og hadde gode samtaler undervegs. Til tider var det flere faktorer som gjorde det utfordrende å opprettholde samtaler mens man gikk. H3 syntes kommunikasjon med gruppen kostet enda mer når deltakerne pratet og var slitne. Været og retningen brukeren hadde hodet spilte også en rolle ifølge H3. Når H3 gikk bakerst hadde hun vanskeligheter med å høre de andre prate. Spesielt når det var vind og støy fra sjøen, og bruker og hjelperne hadde hodet vendt fremover. H3 mente at pauser gjorde det lettere å være sosial og at alle deltakerne kunne bli med i samtaler. Der også H1 understreker pausene som god måte å inkludere, ved at da var det mer naturlig at hjelperne som gikk fremme kunne snu seg bak til brukeren og de andre hjelperne.

Flere av hjelperne merket betydningen av god kommunikasjon for å klare mer vanskelige passasjer. Hjelperne følte behovet for å varsle når de trengte assistanse på grunn av for tung belastning fysisk, eller når vognen ble ubehagelig skjev og måtte rettes opp. Noen steder, som for eksempel over hengebrua, opplevde flere at de mistet kontrollen over turvognen, på grunn av hengebruens ustabilitet. Dette førte til at hjelperne følte det var nødvendig å kommunisere godt for å kjenne trygghet. H4 kjente på bekymring ovenfor brukeren i vognen som er nødt til å stole på hjelperne ved at bruker ikke har noen form for kontroll over situasjonen selv. H2 kjente at hun var nødt til å gi trygghet og støtte til bruker, ved å høre om bruker var redd flere ganger. H5 kjente ingen av deltakerne bortsett fra forfatteren før turen, men opplevde å bli inkludert og følte seg raskt tilhørende i gruppen. Dette ble spesielt tydelig for H5 når både hjelperne og brukeren hadde et felles mål om å forflytte vognen fremover, noe som skapte en følelse av inkludering. Samtaler fløt naturlig, og samarbeidet om oppgaver fungerte svært godt syntes H5. H4 påpekte den behagelige atmosfæren gjorde det komfortabelt å spørre om å bytte.

7) Diskusjon

7.1 Hvilken grad kan turvognen bidra til en rikere naturopplevelse?

Turvognen viser seg å være et verktøy som utvidet tilgangen til naturen for brukeren, slik det blir presentert av brukeren ovenfor. Til tross for tidligere begrensninger på grunn av terrenget, har turvognen gitt bruker til å oppleve steder som tidligere var utilgjengelige. Dette understreker betydningen av tilrettelegging for å gi like muligheter innen kultur- og fritidsaktiviteter, i tråd med regjeringens strategi om likestilling og like muligheter knyttet til fritidsaktiviteter (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018, s. 4). Den positive opplevelsen av å være tilbake i naturen viser hvordan turvognen ikke bare gir tilgang til nye geografiske områder, men også bidrar til følelsesmessig velvære og glede. Funnene i denne stemmer overens med tidligere studier gjort med turvogner som indikerte at den ga brukere muligheter til å delta på tur igjen etter langt opphold uten (Goodwin et al., 2009; James et al. 2018).

Sammenlignet med hjelperne, opplevde brukeren en mindre grad av mestringsfølelse, og bruker følte seg mer som en passiv deltaker ved å ikke delta fysisk. I henhold til likeverdsreformen Meld St. 25 (2020-2021) skriver de at å være sjef i eget liv innebærer medbestemmelse og mestring» (s.43) som er en av flere punkter de ønsker å fremme. Dette er ikke i samsvar med funnene i oppgaven. Ifølge funnene i oppgaven førte ikke tur med turvogn til mestringsfølelse for bruker. For at bruker skulle ha kjent på mestringsfølelse kan det være behov for ytterligere tilrettelegging eller støtte for å sikre at bruker føler på mestring. Derfor kan funnene vise et behov for å anerkjenne individuelle opplevelser og behov.

Å undersøke barrierer for deltakelse i tilrettelagte aktiviteter kan bidra til å øke forståelsen for hvorfor noen mennesker ikke engasjerer seg i slike aktiviteter (Unge Funksjonshemmede, 2022, s.12). Det er viktig å anerkjenne disse barrierene for å kunne tilrettelegge bedre og gjøre aktivitetene mer tilgjengelig for alle. Til tross for ingen mestringsfølelse, påpekte brukeren gjentatte ganger ønsket om å gjenta tur med turvogn. Det kan også hende at brukeren ikke hadde behov for mestring etter tur med vognen. For henne kan det være nok tilfredsstillende den naturopplevelsen hun har fått gjennom å få komme tilbake til stranden. Det kan også være viktig å bemerke seg på muligheten for at brukeren ikke nødvendigvis deler all informasjon om sine tanker og opplevelser knyttet til mestringsfølelsen. På samme måte kan det hende at brukeren

ikke fullstendig uttrykker sine følelser, enten fordi hun tror intervjueren forventer det eller av andre grunner

Bruker påpekte at hun ikke gjorde så mye mens hun satt i turvognen. Dette står i kontrast til den definisjonen av friluftsliv nevnt innledningsvis: «Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse» (Meld. St. 40, (2002-2003), s.84). Her er en sentral del den personlige opplevelsen av å delta aktivt i naturen. Selv om brukeren kanskje ikke opplevde den samme graden av fysisk deltakelse som hjelperne, opplevde hun likevel med å oppnå miljøforandring og gi henne et lengre opphold i naturen enn det hun vanligvis får. Dette stemmer overens med definisjonen, som ikke bare handler om fysisk aktivitet, men også miljøforandring og opphold i natur. Ifølge Øverby et al. (2011) består friluftsliv ikke bare av fysisk aktivitet, og der utøvelse av friluftsliv fremmer helhetlig helse, inkluderer psykiske og sosiale aspekter i tillegg til det fysiske (s.222).

Turvognen utvidet ikke bare tilgangen til naturen, men bidrar også til å berike opplevelsen gjennom de ulike dimensjonene av inkludering. Den fysiske/organisatoriske tilretteleggingen gjør det mulig for rullestolbrukeren å få tilgang til naturområder som tidligere var utilgjengelig. Ifølge Øverby (2011) er det ikke de store sjeldne naturopplevelsene som gir trivsel og livskvalitet, men det er de regelmessige små, positive erfaringene som gjør (s.221). Derav at det har vist seg og være helsefremmende på tur, er det avhengig av å gjøre det regelmessig. Bruker ønsker å dra ut på tur selv, men opplever det krevende å komme seg rundt i rullestolen. Steder i kommunen hun ønsker å dra ut på, oppleves å ikke komme til, til tross for at det er tilrettelagte stier. Forklart tidligere i oppgaven var det krevende å arrangere en slik tur, hvordan kan da tur med turvogn være mulig for henne oftere? Er tur med turvogn bare et engangstilfelle?

Hjelperne påpekte behovet for å bytte roller undervegs og at det var nødvendig med slik størrelse. Her var det 6 hjelpere til å dytte totalt. Dette motsier det som Sitski (u.å.) skriver, at det kun er nødvendig med 1,2 eller 3 personer til å håndtere turvognen. Den store overraskelsen til hjelperne over terrenget turvognen mestret, reflekterer den generelle mangelen på bevissthet rundt mulighetene for deltakelse og utfoldelse blant personer med fysisk funksjonsnedsettelse (James, et al., 2018, s. 1584)

7.2 Hvilken grad kan turvognen bidra til gode relasjoner mellom bruker og hjelpere?

Gleden brukeren uttrykte ved å få se sjøen igjen, skilte seg fra den opplevde gleden hos hjelperne. Der hjelperne fant glede i hjelpe bruker ut på tur, som også James et al. (2018) beskriver i deres studie, vider det også tidligere forskning som skriver at å hjelpe andre kan gi en dyp følelse av formål og mening i livet (Melkman et al., 2015). Turvognen spiller en rolle i styrke relasjonene mellom brukeren og hjelperne gjennom de ulike dimensjonene av inkludering påpekt av Statped (2022). Den fysiske/organisatoriske tilretteleggingen for å inkludere turvognen sikrer at både brukeren og hjelperne kan delta sammen på turen. Samtidig gir turen deltakerne en felles opplevelse og muligheten til å engasjere seg i sosiale interaksjoner, noe som kan bidra til å bygge gode relasjoner og øke følelsen av fellesskap. Dette er i samsvar med den sosiale dimensjonen der det sosiale miljøet gir alle en sjanse til å bli med i fellesskapet og bygge bånd og engasjere seg i samtaler med andre deltakerne.

Ved å tilrettelegge for en inkluderende opplevelse, der alle deltakerne kan bidra på sine måter, ved at brukeren bidrar med å prate med de andre, og hjelperne bidrar med dytting og prating går i samsvar med faglig/kulturelle dimensjon, hvor inkludering tar for seg om alle har tilgang til aktivitet som er meningsfulle for dem individuelt (Statped, 2022). Ifølge funnene kan turvognen være med å bidra til at bruker og hjelpere kan nå de nasjonale målene for friluftsliv som var i St.Meld. 8 (1999-2000): «Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig» (s. 50). Der både brukeren og hjelperne har uttrykt glad følelse i etterkant. Glede har betydning når man tar i bruk friluftsliv som en helsefremmende aktivitet (Øverby et al., 2011, s. 222).

På turen oppfattet flere at turvognen gjorde at bruker fikk en mulighet til tilgang til stranden, som hun normalt ikke har muligheten til. Det er påpekt at slik teknologi også bygge bro over gapet mellom evne og funksjonsnedsettelse ved å gi individer normalitet eller handlefrihet (Moser, 2006, s. 374). Det å måtte være avhengig av andre for å kunne dra på tur, kan gå utover følelsen for autonomi som ønskes av alle brukere (James, et al. 2018, s. 1588). Gir vognen en utelukkende handlefrihet til brukeren når hun er avhengig av andres deltakelse? Behovet for assistanse fra andre deltakere, gjør at dette kan gå utover opplevelsen av autonomi, i tråd med teorien til Deci og Ryan (1985). Men samtidig, påpekte brukeren at hun ønsket å gå mot borestranden, som var hennes ønske, og et ønske som ble oppfylt. Vil det være av betydning at

hun får økt handlefrihet ved at hun er med å bestemme retning. Der handlefrihet kan defineres «frihet til å handle som man vil, uten ytre tvang» (NAOB, 2024).

Funnene her ga brukeren og hjelperne muligheten til å sosialisere seg med andre, i likhet med Goodwin et. al. (2009) & James et. al. (2018). «Friluftsliv gir situasjoner, hvor gruppe-medlemmer er avhengige av hverandre. Ytre trykk skaper forutsetninger for indre samhold» (Tordsson, 2003, sitert i Bakke, 2011, s.65). Og dette kan vi se ut fra hjelpernes utsagn om det å jobbe mot et felles mål, få frem vognen, resulterte i fellesskapsfølelse. Det ble bemerket noen ganger av hjelperne at det var utfordrende å samtale. Samtidig påpekte ikke brukeren at hun opplevde dette. Er det slik man hele turen er nødt til å ha samtaler løpende. Er det av og til behagelig med en ro, der hver og en holder på med sitt?

8) Konklusjon

Intervju med brukeren og hjelperne har vist det kan være mulig å utvide geografiske områder for mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse ved hjelp av turvognen. Funnene viser tydelig at deltakelse på tur med turvognen har vekket gode følelser i både hjelperne og brukeren. Selv om brukeren ikke opplever den samme graden av fysisk aktivitet som hjelperne, gir turvognen likevel muligheter for miljøforandring og opphold i naturen, noe som bidrar til glede. For hjelperne er det en betydelig verdi å kunne bidra til at andre får tilgang til naturen. Ved felles mål om å få turvognen fremover utgjør en følelse av felleskap mellom brukeren og hjelperne. Turvognen kan derfor betraktes som et verktøy for å bygge bro til utøvelse av friluftsliv og utvide tilgjengeligheten til ulike områder for mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse. Imidlertid er det mindre klart om turvognen muliggjør full deltakelse i friluftslivet i henhold til velbrukt definisjon av friluftsliv, da den ikke gir samme grad av autonomi og uavhengighet som andre former for friluftsliv kan gjøre. Å se på barrierer til å delta i tilrettelagt aktivitet kan øke forståelsen til hvorfor ikke mennesker driver med det. Ved drøfting og diskusjoner om hvordan det oppleves kan være med å bidra til at flere ønsker å drive med friluftsliv.

8.1 Videre forskning

Videre forskning bør ha muligheten til å sammenligne flere funn fra flere deltakere. Både de som er brukere, og de som er hjelperne. Det vil også gi mer innsikt dersom studier gjennomføres over lengre tid med flere deltakere. Flere gjennomførte turer for å kunne si noe mer om langtidseffekter av fenomenet og gjerne ha muligheten til å trekke konklusjoner. Det kan også være interessant å utforske hvordan turvognen kan fremme jevnlig deltakelse i friluftsliv på bakgrunn av dens krav til hjelperne.

9) Referanseliste

- Bakke, B. (2011). Tradisjonelt nordisk friluftsliv kan gi gode opplevelser for alle, hvis man er tradisjonen tro! In *Friluftsliv for mennesker med funksjonsnedsettelse* (1 utg.). Handicapidrættens Videnscenter.
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2009) Norge universelt utformet 2025 – Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/planer/2009/norge-universelt-utformet-2025-web-endelig.pdf>
- Barne- og Likestillingsdepartementet. (2018). Et samfunn for alle: Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020-2030. Strategi. <https://www.regjeringen.no/contentassets/bc8396c163f148dc8d4dc8707482e2be/et-samfunn-for-alle---regjeringens-strategi-for-likestilling-av-mennesker-med-funksjonsnedsettelse-for-perioden-2020203.pdf>
- Baronio, G., Copeta, A., Motyl, B., & Uberti, S. (2017). Gölem project: Concept and design of a trekking/hiking wheelchair. . *Advances in Mechanical Engineering*, 9(11). <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/1687814017730541>
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2020). *Kvalitative metoder - en grundbog* (3 utg.). Hans Reitzels Forlag.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- FN-Sambandet. (2019, 29. oktober). Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. Henta fra: <https://fn.no/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-rettighetene-til-personer-med-nedsatt-funksjonsevne>
- Fylkesmannen i Rogaland (2018). Besøksstrategi for Jærstrendene landskapsvernområde med biotopfredninger og naturminne 2020-2025. Stavanger: Miljøvernavdelingen,

- Fylkesmannen i Rogaland. Hentet fra <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-rogaland/dokumentfmro/miljo/rapportar/besoksstrategi-for-jarstrendene.pdf>
- Goodwin, D., Peco, J., & Ginther, N. (2009). Hiking Excursions for Persons with Disabilities: Experiences of Interdependence. *Therapeutic Recreation Journal*, 43(1), 43.
- Gundersen, D. (11. April 2023) Reform. Store Norske leksikon. Hentet 4. Mai 2024 fra <https://snl.no/reform>
- Gursli-Berg, G. & Reusch, M. (24 Januar 2023) Strandsonen. Store Norske leksikon. Henta 4. Mai 2024 fra <https://snl.no/strandsonen>
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4 utg.). Cappelen Dam akademisk.
- James, L., Shing, J., Mortenson, B., W., Mattie, J., & Borisoff, J. (2018). Experiences with and perceptions of an adaptive hiking program. *Disability and Rehabilitation*, 40(13), 1584–1590. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/09638288.2017.1302006>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2019). *Det Kvalitative forskningsintervju*. (utg. 3). Gyldendal.
- Lefaiivre, F. B., Sauvageau, A., Carbonneau, H., St-Onge, M., & Poulin, V. (2020). For inclusive and safe outdoor activities: A training for support persons of people with disabilities. *Occupational Therapy Now*, 22(6).
<http://ezproxy.uis.no/login?url=https://www.proquest.com/trade-journals/inclusive-safe-outdoor-activities-training/docview/2457702780/se-2>
- Meld. St. 40 (2002-2003). Nedbygging av funksjonshemmende barrierer: Strategier, mål og tiltak i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. Sosialdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/5a8122df4dee44a38beb1ca42698b490/no/pdfs/stm200220030040000dddpdfs.pdf>
- Meld St. 25 (2020-2021). Likeverdsreformen: Et samfunn med bruk for alle. Helse- og omsorgsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2d4274ffc8f3497aa428a443c0f530ab/no/pdfs/stm202020210025000dddpdfs.pdf>

Meld. St. 18 (2015-2016). Friluftsliv: Natur som kilde til helse og livskvalitet. Klima- og miljødepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/?ch=1>

Meld. St. 8 (1999-2000). Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Miljødepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/0d16e80f8e344b64b36350ef49209dce/no/pdfa/stm199920000008000dddpdfa.pdf>

Melkman, E., Mor-Salwo, Y., Mangold, K., Zeller, M., & Benbenishty, R. (2015). Care leavers as helpers: Motivations for and benefits of helping others. *Children and Youth Services Review*, 54, 41–48. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.05.004>

Moser, I. (2006). Disability and the promises of technology: Technology, subjectivity and embodiment within an order of the normal. *Information, Communication & Society*, 9(3), 373–395. <https://doi.org/10.1080/13691180600751348>

NAOB (2024). Handlefrihet. Norske akademisk ordbok. Hentet 8 mai 2024 fra <https://naob.no/ordbok/handlefrihet>

NESH. (2021). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora Torp, I. S. (Red.) (5 utg.)

Norsk friluftsliv. (u.å.). Inkludering. Norsk friluftsliv. Hentet 4. mai 2024 fra <https://norskfriluftsliv.no/vi-mener/inkludering/>

NOU 2005: 8. Likeverd og tilgjengelighet— Rettslig vern mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Bedret tilgjengelighet for alle. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e2361e34e995496589470336829751cc/no/pdfs/nou200520050008000dddpdfs.pdf>

NRK (2024, 29. april). 205 millioner kroner til inkludering av barn og unge. *NRK*.
<https://www.nrk.no/nyheter/205-millioner-kroner-til-inkludering-av-barn-og-unge-1.16863739>

Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter I lærerutdanningen*. (utg. 1.). Cappelen Damn Akademisk

Redaksjonen for norsk APA-stil. (2022). *Norsk APA-manual: En nasjonal standard for norskspråklig APA-stil basert på APA 7th (Versjon 1.8)*. Unit.
<https://www.unit.no/tjenester/norsk-apa-referansetil>

SIKT (2022) Årsrapport 2022. SIKT Kunnskapssektorens tjenesteleverandør.
<https://cms.sikt.no/sites/default/files/2023-06/Arssrapport%202022%20Sikt%20-%20Kunnskapssektorens%20tjenesteleverand%C3%B8r-ENDELIG%20%281%29.pdf>

Sitski Norway. (u.å.). Joelette turvogner. Sitski.
<https://www.sitski.no/joelette-turvogn>.

Statped. (2022, 01. August) Hva er inkludering. Statped.
<https://www.statped.no/temaer/inkludering2/hva-er-inkludering/>

Sæle, O. R. O., & Hallås, O. (2020). *Kroppøving i femårig lærerutdanning: skolefag, profesjonsutvikling og forskning* (1. utgave.). Gyldendal.

Teigen, K. H. (31. August 2020). Opplevelse. Store Norske Leksikon. Hentet 4. Mai 2024 fra
<https://snl.no/opplevelse>

Tjora, A. H. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4 utg.). Gyldendal.

Unge Funksjonshemmede. (2022). *Inkluderingsveileder til aktivitetstilbydere. Barrierefri fritid 2022*.
<https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/publikasjoner/barrierefri-fritid-2021/inkluderingsveileder/>

Universitetet i Stavanger. (2023, 18. Aug.). Kildebruk og referering. UIS.
<https://www.uis.no/nb/bibliotek/kilder>

Vikene, O. L. (2014). Situasjonsbestemt ledelse av studentgrupper i friluftsliv. *Acta Didactica Norge*. 8(1). Art. 4, 17 sider. <https://doi.org/10.5617/adno.1096>

Øverby, N. C., Torstveit, M. K., Høigaard, R., & Stene-Larsen, G. (2011). *Folkehelsearbeid* (p. 318). Høyskoleforlaget

10) Vedlegg 1 – Intervjuguide

Intervjuguide – Opplevelse av turvogn

- Natur
 - Hvordan opplever du naturen rundt deg når du er ute på tur med Joelette Turvogn?
 - Kan du gi et eksempel på en spesifikk naturopplevelse som hadde en dyp innvirkning på deg under turen, og hvordan dette påvirket din opplevelse av selve turen?
 - På hvilken måte tror du tilgang til naturen gjennom turvogn kan bidra til turopplevelser og andre aspekter av livet ditt?
 - Hvordan kan naturen være en arena for å skape felleskap?
 - Kan du beskrive en situasjon der naturen presenterte en utfordring under turen, og hvordan dere håndterte det?

- Relasjon til deg selv
 - Hvordan føler du deg personlig når du er ute på tur med Joelette turvogn?
 - Hvordan har opplevelsen av turen påvirket din selvfølelse?
 - Har opplevelsen påvirket din tenkning eller følelsesmessige tilstand etter turen?
 - Hvordan opplevde du din rolle og tilstedeværelse under turen?
 - Var det noe spesielt som fremmet følelsen av inkludering eller ekskludering for deg?
 - Kan du dele noen tanker om hvordan din opplevelse av deg selv har endret seg etter turen, både fysisk og psykisk?

- Relasjon til andre
 - Hvilke erfaringer fikk du med de andre på turen?
 - Kan du identifisere en spesifikk interaksjon eller relasjon med en annen deltaker som hadde en betydelig innvirkning på den egen opplevelse av turen?
 - Var det noen spesifikke utfordringer knyttet til gruppedynamikken?
 - Hvordan håndterte gruppen beslutningsprosesser?

- Hvordan har støtten og samarbeidet fra de rundt deg påvirket din opplevelse av mestring og tilhørighet?
- Har deltakelse på turen fått deg til å reflektere over ulike perspektiver når det gjelder friluftsliv og muligheter for alle?
- Hvordan påvirker samarbeidet mellom brukeren og hjelperne opplevelsen av turen?
- Hvordan er samarbeidet mellom hverandre?
- Kan du beskrive hvordan kommunikasjonen bidro til positiv eller utfordrende opplevelse?

11) Vedlegg 2 – Informasjonsskriv og Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet
” *Opplevelse ved bruk av turvogn* ”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *se på hvordan det oppleves å sitte, og å «dytte» turvognen Joelette*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å finne ut om hvilke opplevelser mennesker sitter igjen med etter å dra på tur med en gruppe, der en person sitter i en Joelette. Joelette er en turvogn, ment til rullestolbrukere. Det kreves minst 4 personer til å dytte en Joelette.

Problemstilling: «Hvordan opplever rullestolbrukeren å sitte i en turvogn og hvordan opplever hjelpemannskapet å dytte turvognen?». Dette er en bacheloroppgave som skal gjennomføres, og er en del av bacheloren i idrettsvitenskap.

Opplysningene skal ikke brukes til annet formål enn denne oppgaven.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk på Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Den turvognen som skal brukes er designet for personer som er avhengige av rullestol som sitt primære fremkomstmiddel og transportmiddel. For at stolen skal kunne brukes, trengs det personer til å dytte denne. Dermed blir dere spurt om å delta med å dytte turvognen på 1-2 turer.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden som kommer til å bli brukt er kvalitativ metode. Det kommer til å bli brukt observasjon under turen/e, og intervju i etterkant. En tur kommer til å ta 1-2 timer.

Det vil komme spørsmål om dytternes erfaring med å assistere rullestolbrukere under tur.

Det vil bli et gruppeintervju i etterkant, tid ca. 1t.

Intervjuene kommer til å bli notert ned og tatt opp på lyd.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De som vil ha tilgang til opplysningene som samles inn er student og veileder.

Navn og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data. Lydfilene kommer til å gis tilgang til kun student og veileder, for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene.

Det kommer til å bli tatt opp lyd Nettskjema-Diktafon APP

Som overholder streng databeskyttelseslover. Her slettes dataen etter endt prosjekt

Ved publikasjon av oppgave vil ikke deltakere bli gjenkjennelige, og det vil bli brukt fiktive navn.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 16.05.2024. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. I lydopptak vil det ikke bli brukt navn, men koder.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene

å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende

å få slettet personopplysninger om deg

å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og Spesialpedagogikk ved Åge Vigane, tlf. 51833526.

Eller Student, Anne May Svela Sandven, tlf. 95748162

Vårt personvernombud: *Marianne Trå, tlf. 51831517. Mail: marianne.traa@uis.no*

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Åge Vigane
Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Anne May Svela Sandven
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i *Intervju med notater*

å delta i intervju med notater og lydopptak

å delta på tur med Joelette

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

12) Vedlegg 3 – Godkjenning av prosjektet fra SIKT

29.01.2024, 13:06

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
968703

Vurderingstype
Standard

Dato
17.01.2024

Tittel
Opplevelsen av Fjellstol

Behandlingsansvarlig institusjon
Universitetet i Stavanger / Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora / Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk

Prosjektansvarlig
Åge Vigane

Student
Anne May Svela Sandven

Prosjektperiode
01.01.2024 - 16.05.2024

Kategorier personopplysninger
Alminnelige
Særlige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 16.05.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
OM VURDERINGEN
SIKT har en avtale med institusjonen du studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

TYPE PERSONOPPLYSNINGER
Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om helse.

SAMTYKKE: ALMINNELIGE + SÆRLIGE
Lovlig grunnlag for behandlingen av personopplysninger vil være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a). Den registrerte gir sitt uttrykkelige samtykke til behandlingen av særlige kategorier av personopplysninger. Dermed gjelder ikke forbudet i personvernforordningen art. 9 nr. 1, ettersom vilkår for unntaket i art. 9 nr. 2 a) er oppfylt.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER
Det er institusjonen du er student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER
Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET
Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

13) Vedlegg 4 – Risikoanalyse

Risikoanalyse/vurdering i forskning med mennesker

Referansenummer fra NSD/REK e.l.: 968703

Prosjekt/studie: **Opplevelse av Fjellstol Joëlette**

Dato	Utarbeidet av (navn, tittel og signatur)	Kontrollert av (navn, tittel og signatur)	Sted (universitet, institutt og by)	Versjon #	Endelig dato for ferdigstilt dokument
23.02.2024	Anne May, Student, <i>Anne May Sveldal S</i>	<i>ÅGE VIGANE</i> FØRSTELEKTØR <i>Ågelvigane</i>	Universitetet i Stavanger	1	

Aktivitet	Risiko	Hvem kan bli rammet	Tiltak/metode for å kontrollere/minimere risiko	Sannsynlighet*	Alvorlighetsgrad**	Risiko vurdering***	Resultat (A-D) †	Andre kommentarer
Individuelt intervju	Emosjonelt ubehag	Deltaker	Hvis deltaker viser tegn på emosjonelt ubehag, vil intervjuet bli stoppet umiddelbart. Deltaker kan selv velge om en vil fortsette intervjuet Forskeren/studenten er anbefalt å unngå provoserende eller sensitive uttalelser/ spørsmål	2	1	6	B	Risikoen er tilstrekkelig kontrollert
Gruppeintervju	Emosjonelt ubehag	Deltakere	Hvis deltaker viser tegn på emosjonelt ubehag, vil intervjuet bli stoppet umiddelbart. Deltaker kan selv velge om en vil fortsette intervjuet Forskeren/studenten er anbefalt å unngå provoserende eller sensitive uttalelser/ spørsmål	2	1	6	B	Risikoen er tilstrekkelig kontrollert

Risikoanalyse/vurdering i forskning med mennesker

Referansenummer fra NSD/REK e.l.: 968703

Prosjekt/studie: **Opplevelse av Fjellstol Joëlette**

Aktivitet	Risiko	Hvem kan bli rammet	Tiltak/metode for å kontrollere/minimere risiko	Sannsynlighet*	Alvorlighetsgrad**	Risiko vurdering***	Resultat (A-D) †	Andre kommentarer
Tur med Joëlette, Fjellstol	Ulykke som fall, brudd, kuldeskader ol.	Deltakere og studenten	Tur er planlagt i et område som er kjent. Har med førstehjelpsutstyr (+liggeunderlag, gästaver) og telefon derom skader skulle trengt assistanse. Det er dekning på hele område. Turen kan bli avbrutt dersom det oppstår tegn til ubehag eller hvis det ikke virker forsvarlig å fortsette.	2	2	6	B	Risikoen er tilstrekkelig kontrollert

* Sannsynlighet

- 5 Svært sannsynlig - risiko vil oppstå gjentatte ganger. Forventes rutinemessig en gang hver 20-100 operasjoner, muligens ukentlig eller oftere hvis det utføres regelmessig.
- 4 Sannsynlig - vil forekomme flere ganger i året, så det er ikke overraskende når det skjer.
- 3 Mulig - kan forekomme noen ganger. Oppstår sannsynligvis en gang i året.
- 2 Usannsynlig - men kan forekomme en gang hvert 10-100 år.
- 1 Svært usannsynlig å forekomme. Sannsynligheten nærmer seg null.

** Alvorlighetsgrad

- 5 Dødsfall.
- 4 Stor/alvorlig skade - varig funksjonshemming, alvorlig amputasjon som f.eks. tap av hånd. Stort tap av tid.
- 3 Middels skade f.eks. brannskade, brudd, eller bevissthetstap. Antatt utilgjengelig for normalt arbeid i over 3 dager.
- 2 Mindre skader - Mer alvorlig kutt, forstuing, belastning, brannskader etc. der det ikke er mulig å komme tilbake til arbeid etter behandling. Det kan gå tapt tid - mindre enn 3 dager.
- 1 Ingen skader eller svært lav skade - f.eks. blåmerker, mindre kutt, nålestikk osv. der skaden tillater retur til arbeid etter førstehjelp - ingen tapt tid.

*** Risikovurdering = Sannsynlighet x Alvorlighetsgrad

*** Risikovurdering score (range: 1-25)